

УДК 811.162.1'282.4(477.85)
DOI: 10.30970/sls.2024.0.4835

JĘZYK POLSKI NA BUKOWINIE PÓŁNOCNEJ: TRADYCJE I WSPÓŁCZESNOŚĆ

Helena KRASOWSKA

*Polska Akademia Nauk
ul. Stefana Jaracza 1, Warszawa, 00-378 (Polska)
Instytut Sławistyki
ORCID: 0000-0003-0904-5814
e-mail: helena.krasowska@ispan.edu.pl*

Yaroslav REDKVA

*Uniwersytet Narodowy im. Jurija Fedkowycza w Czerniowcach
ul. Kociubińskiego 2, Czerniowce, 58012 (Ukraina)
ORCID: 0000-0002-5452-418X
e-mail: y.redkva@chnu.edu.ua*

W artykule prezentujemy miejsce i rolę języka polskiego na Uniwersytecie Narodowym im. Jurija Fedkowycza w Czerniowcach (Bukowina północna). Współczesne nauczanie języka polskiego w Czerniowcach oparto na kilku faktach historycznych o wykładaniu tam języka polskiego przed II wojną światową. W 2023 roku na Wydziale Filologicznym otwarto nowy kierunek studiów – “Europejskie Studia Sławistyczne. Język Polski”. Zaprezentowano działalność “Centrum Studiów Sławistycznych SLAVIA” oraz jego współpracę z jednostkami naukowymi w Polsce, a także omówiono kilka wspólnych międzynarodowych projektów.

Słowa kluczowe: dydaktyka, nauczanie języka polskiego, projekty międzynarodowe, Uniwersytet Narodowy im. Jurija Fedkowycza w Czerniowcach, Wydział Filologiczny, Centrum Studiów Sławistycznych SLAVIA, współpraca międzynarodowa.

Z okazji 20-lecia Katedry Filologii Polskiej Narodowego Uniwersytetu Lwowskiego im. Iwana Franki mamy dobrą możliwość do zaprezentowania problematyki nauczania języka polskiego w stosunkowo niedaleko położonym Uniwersytecie Narodowym im. Jurija Fedkowycza w Czerniowcach.

Celem niniejszego artykułu jest zaprezentowanie nauczania języka polskiego na Bukowinie północnej, głównie na uczelni wyższej oraz pokazanie współpracy Uniwersytetu Narodowego im. Jurija Fedkowycza w Czerniowcach z różnymi uczelniami i naukowcami w Polsce.

Na temat nauczania języka polskiego na Bukowinie północnej powstało zaledwie kilka wzmianek. Między innymi Łucja Uszakowa, nauczycielka języka polskiego w gimnazjum w Czerniowcach, napisała artykuł o odrodzeniu nauczania języka polskiego w

Czerniowcach po 1990 roku. W pracy pt. "Odrodzenie i rozwój szkolnictwa polskiego w Czerniowcach" autorka zaznacza:

"Nauczanie języka polskiego w czerniowieckiej szkole średniej nr 5 rozpoczęło się w formie zajęć fakultatywnych, które prowadziła Bronisława Małanczuk. Zapotrzebowania rosły, jak również zwiększała się ilość dzieci i rodziców, pragnących opanować język ojczysty. Z początkiem roku szkolnego 1993–1994 otwarto Polską Szkołę Niedzielną przy Gimnazjum nr 3 (wówczas szkoła średnia nr 26). Przyczynili się do tego: dyrektor szkoły Bogdan Czortyk oraz pierwszy nauczyciel Ludwik Markulak, jeden z założycieli Obwodowego Towarzystwa Kultury Polskiej im. Adama Mickiewicza. Uruchomiono wówczas siedem klas i grupę dorosłych. Język polski wprowadzono też do programu jako przedmiot nauczania. Słuchaczami klasy dorosłych byli reprezentanci rozmaitych zawodów: wykładowcy uniwersytetu, pracownicy służby zdrowia, nauczyciele szkół ukraińskich, robotnicy oraz emeryci. Wśród absolwentów Polskiej Szkoły Niedzielnej są m.in.: ks. Władysław Grymski, Oleg Slusar, obecny wykładowca Czerniowieckiego Uniwersytetu, Janina Wojciechowska oraz wielu innych. PSN działa przy gimnazjum w oparciu o swój statut.

Od pierwszych lat istnienia Polskiej Szkoły Niedzielnej do dziś nie zmniejszała się ilość uczniów, obecnie 105 uczniów uczy się w siedmiu klasach". (Uszakowa, 2006, s. 277)

W tymże tomie pojawił się artykuł Tomasza Kałuskiego pt. "Polskie szkolnictwo w Starej Hucie", w którym autor pisze:

"Również w Starej Hucie w 1990 powstał oddział TKP oraz rozpoczęły się zajęcia fakultatywne z języka polskiego w miejscowej szkole. Lekcje polskiego obejmowały jedną godzinę tygodniowo w klasach V–IX. Prowadziła je miejscowa nauczycielka, przewodnicząca oddziału TKP w Starej Hucie Katarzyna Drozdek, absolwentka kursów języka polskiego w Lublinie. Ona również była inicjatorką i organizatorką pierwszego po wojnie koncertu polskiej piosenki.

W 1992 roku wprowadzono lekcje języka polskiego jako przedmiotu obowiązkowego w klasach II–IX. W latach 1992–94 naukę języka polskiego prowadziła nauczycielka z Polski – Jadwiga Kazimierczak. W roku szkolnym 1994/95 polskiego uczyła siostra Anna Brzęk SM, absolwentka polonistyki na KUL-u. Od roku 1995 języka polskiego uczy Tomasz Kałuski, delegowany przez CODN w Warszawie.

Stała obecność języka polskiego w planach szkoły (na język polski wydzielano godziny z komponentu szkolnego / *варіативна частина*) sprawiła, że od 2004 roku język polski uzyskał oficjalny status języka mniejszości narodowej i wszedł do komponentu państwowego / *інваріантна частина* planów szkoły¹. Jest on wykładany we wszystkich klasach (I–IX). Od 1992 roku oświatą polskojęzyczną objętych jest corocznie około 120 dzieci". (Kałuski, 2006, s. 281)

Skromne wzmianki o nauczaniu języka polskiego w wybranych miejscowościach pojawiają się w publikacjach Heleny Krasowskiej (Krasowska, 2006, s. 127–132; Krasowska, 2024, s. 151–157; Krasowska, Pokrzyńska i inni, 2018, s. 154–168).

Warto zauważyć, że brakuje wyczerpujących opracowań dotyczących nauczania języka polskiego w szkołach oraz na uczelniach wyższych na północnej Bukowinie. Niektórzy

¹ Od 2004 roku szkoła w Starej Hucie pracuje według planów dla szkół z językiem mniejszości narodowej (Навчальний план для шкіл з українською мовою навчання, з вивченням мови національних меншин).

naukowcy zwracają uwagę jedynie na krótkoterminowy stan badań i wiedzy pisząc, iż “w Czerniowcach podjęta została nieudana próba uruchomienia kierunku język polski i literatura w roku 2022/2023” (Bonusiak, 2023, 527). Tym samym nasza praca ma na celu uzupełnienie istotnej luki badawczej, choć jesteśmy świadomi, że nie wyczerpuje ona całej problematyki. Język polski na Bukowinie od dawna był językiem używanym w mowie i piśmie². Tym bardziej nauczanie języka polskiego na różnych etapach edukacji już od dłuższego czasu stało się przedmiotem zainteresowania wśród młodzieży polskiej na Bukowinie. Warto wspomnieć, że Bukowina należała do austriackiej Monarchii Habsburgów. W trzeciej ćwierci 19 w. przybyła tam i osiedliła się znaczna grupa Polaków (w roku 1910 było już 36 210 osób) z południowej Polski (ze Śląska i południowej Małopolski). Polacy stanowili piątą co do liczebności grupę narodowościową na Bukowinie. Do roku 1918 region Bukowiny cieszył się autonomią, a ludność polska swobodą w organizacji własnych stowarzyszeń, szkół, swobodami religijnymi etc. Był to czas zgodnego współistnienia w tym regionie różnych narodów, wyznań i języków, czas przenikania się różnych kultur. Po I wojnie światowej cała Bukowina dostała się pod władzę Rumunii, a po II wojnie światowej została podzielona pomiędzy sowiecką Ukrainą i Rumunią. Od 1918 roku polska mniejszość narażona była na dyskryminację ze strony władz rumuńskich, a od wkroczenia wojsk sowieckich – na wywózki na Syberię. Po roku 1945 blisko 20.000 Polaków repatriowało się do Polski; osiedlili się na Dolnym Śląsku oraz Ziemi Lubuskiej.

Język polski w stolicy Bukowiny miał swoje skomplikowane dzieje. Wymieńmy chociażby kilka przykładów, aby zrozumieć współczesną sytuację języka polskiego. “Głównym przedmiotem troski organizacji polskich było zapewnienie dzieciom dostępu do kształcenia we własnym języku. Obowiązek szkolny był skądinąd realizowany przez dzieci polskie niemal w stu procentach” (Cicimirski, 1907, s. 14). W 1869 roku uczyło się w szkołach podstawowych 328 chłopców i 271 dziewcząt polskich, co stanowiło 29,2 % wszystkich uczniów czerniowieckich. W szkołach całej Bukowiny uczyło się ogółem 9788 uczniów, w tym 1113 Polaków, a więc w 1869 roku frekwencja dzieci polskich w szkołach czerniowieckich zajmowała pierwsze, a w szkołach całej Bukowiny drugie miejsce (Biedrzycki, 1973, s. 102). W latach 1880–1889 przez wszystkie czerniowieckie szkoły publiczne przewinęło się łącznie 7657 uczniów polskich, którzy stanowili 21,99% wszystkich uczących się. W seminarium nauczycielskim męskim w latach 1871–1895 uczyło się 344 Polaków, którzy stanowili 9,7% wszystkich uczących się, a w seminarium nauczycielskim żeńskim w latach 1873–1895 było 497 Polek, stanowiących aż 23,6% ogółu uczniów (Biedrzycki, 1973, s. 119). Wysoki był też od początku odsetek młodzieży polskiej w pierwszym państwowym gimnazjum w Czerniowcach, które “było oczkiem w głowie” austriackich czynników rządzących”: w latach 1808–1810 wynosił 27,3%, a w latach 1811–1820 aż 36,5%. Potem stale spadał: w okresie 1851–1900 wynosił 14,7%, a 1901–1908 już tylko 6,2%.

Towarzystwo Szkoły Ludowej (TSL), powołane z inicjatywy organizacji “Ognisko”, zajęło się więc przede wszystkim pracą nad szkolnictwem. Sprawdziło liczebność Polaków, ustaliło drogą ankiety stan i potrzeby na polu oświaty i kultury oraz możliwości personalne i materialne. Następnie rozpoczęło starania u władz o zakładanie szkół z polskim językiem nauczania oraz o przywrócenie lub wprowadzenie nauczania polszczyzny w istniejących szkołach. Jednocześnie, działając pod nazwą TSL, organizacja zajęła się zakładaniem prywatnych szkół polskich, finansowanych z własnych środków. W wyniku tej akcji stworzono w Czerniowcach cztery polskie szkoły podstawowe, a więc szkoły z polskim

² Publikacja ta dofinansowana jest ze środków budżetu państwa w ramach programu realizowanego przez Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą “Narodowy Program Rozwoju Humanistyki nr projektu 11H 20 0363 88.

językiem nauczania wszystkich przedmiotów, w których w latach 1907–1914 uczyło się 1548 uczniów (Biedrzycki, 1973, s. 114–115). Liczba studentów była spora. W 1875 na uniwersytecie uczyło się 28 studentów polskich, co stanowiło 13,46% wśród wszystkich 208 studiujących. Jak się okazuje, z wprowadzeniem języka polskiego na Uniwersytecie w Czerniowcach nie było łatwo.

W 1912 roku Dziennik Kijowski relacjonuje:

“Uzyskanie stanowiska lektora dla języka polskiego na wszechnicy czerniowieckiej stanowi dalszy etap w zdobywaniu naszych słusznych praw narodowych. Na 600 studentów Polaków jest 80. Rusini i Rumuni, co prawda dwakroć liczniejsi, mają własne katedry na wydziałach teologicznym i filozoficznym; im bywa wykładana i historia i literatura w rodzinnym języku. Polacy od dawna starali się o katedrę literatury polskiej, te jednak starania są jeszcze przedmiotem pertraktacji; uzyskali to, co Niemcy, Rumuni i Rusini od dawna mają; lektorat polski gdzie profesor seminarium czerniowieckiego Mateusz Kasprzak wykładać będzie pierwsze zasady języka polskiego.

Początek zrobiony. Wierzmy, że w niedługim czasie z katedry wszechnicy czerniowieckiej rozlegać się będzie także i wykład naszej pełnej szlachetnych tendencji literatury ojczystej”. (Dziennik Kijowski, 1912)

Emil Biedrzycki zwraca uwagę, że język polski zdobył wstęp na uniwersytet czerniowiecki od letniego półroczia 1913/1914 roku – w formie 4-godzinnego lektoratu, który był prowadzony przez dra Marcina³ Kasprzaka (Biedrzycki, 1973, s. 127). Liczba studiujących Polaków stale rosła, spadał ich udział procentowy, który w 1918/19 wynosił 5,28 % wśród 1040 wszystkich studentów. W “erze rumuńskiej” ich udział spadł do 1,75 %. Przed I wojną światową język polski miał wysoki prestiż w stolicy Bukowiny – w Czerniowcach, później ten prestiż niestety malał. Polityka językowa, zwłaszcza po II wojnie światowej, nabrała całkiem innego ukierunkowania, zlikwidowano szkoły z nauczaniem języka polskiego, a wprowadzono język rosyjski w szkołach, na uniwersytecie w Czerniowcach oraz w środowiskach masowego przekazu. Język polski praktycznie przestał być nauczany. Sytuacja zmieniła się dopiero po “pieriestrojce”.

Od początku lat 1990. rozpoczęło się zainteresowanie językiem polskim w Czerniowcach. Zaczęły się go uczyć dzieci i młodzież przy Domu Polskim, w Czerniowieckim Liceum nr 13 Czerniowieckiej Rady Miejskiej, w gimnazjum nr 5, w Starokrasnoszorskim gimnazjum, w szkołach państwowych w Pance, Dolnych Piotrowcach oraz w Starej Hucie. W związku z powyższym język polski również zyskał prestiż w ścianach Uniwersytetu Narodowego im. Jurija Fedkowycza w Czerniowcach. Początkowo, gościnnie, w ramach ogólnych zajęć slawistycznych, prowadzono również zajęcia z języka polskiego. Władze Wydziału Filologicznego, na którym powstało “Centrum Studiów Slawistycznych SLAVIA” (zwane dalej “Centrum”), zapraszały naukowców z Polski w celu propagowania języka polskiego wśród studentów. Inicjatywa miała jednak głównie charakter oddolny, ponieważ to sami studenci pytali o możliwość nauki języka polskiego – zwłaszcza ci, którzy już uczyli się go w szkołach wiejskich i posiadali pewną wiedzę oraz umiejętności. Te praktyczne i nieformalne działania dały impuls do utworzenia jednostki zajmującej się językiem polskim, którą stało się wspomniane wyżej “Centrum”.

“Centrum Studiów Slawistycznych SLAVIA”, działające jako jednostka ogólnouczelniana na Uniwersytecie Narodowym im. Jurija Fedkowycza w Czerniowcach, założono w 2010 roku.

³ Jest rozbieżność w imieniu nauczyciela języka polskiego: Dziennik Kijowski podaje Mateusz Kasprzak, natomiast Emil Biedrzycki tę samą osobę wymienia jako Marcin Kasprzak.

Decyzja ta wynikała z istniejących podobieństw społeczno-mentalnych, wspólnych cech językowych, kulturowych, historycznych oraz polityczno-ekonomicznych Ukrainy i Polski. Uwzględniono również zbliżony poziom cywilizacyjny obu krajów oraz pozytywne, wieloletnie doświadczenie współpracy Uniwersytetu z wieloma instytucjami naukowymi, oświatowymi i kulturalnymi RP. Powyższe argumenty świadczą o niezwłocznej potrzebie stałej obecności naukowców Uniwersytetu u źródeł wyżej wymienionych procesów prowadzących do wnikania w struktury integracji europejskiej. Pomysłodawcą i założycielem "Centrum" jest doc. dr Yaroslav Redkva. Podatnym gruntem dla pomysłu utworzenia na Uniwersytecie Narodowym im. Jurija Fedkowycza w Czerniowcach "Centrum Studiów Sławistycznych SLAVIA" były pozytywne rezultaty współpracy i rozwój kontaktów Uniwersytetu z 44 jednostkami naukowymi w Polsce. Należą do nich między innymi: Instytut Sławistyki PAN, Instytut Języka Polskiego PAN, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej, Katolicki Uniwersytet Lubelski im. Jana Pawła II, Uniwersytet Rzeszowski, Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Celem "Centrum" jest sprzyjanie nawiązywaniu nowych form współpracy z ośrodkami naukowo-kulturalnymi w Polsce.

Z wykładami przyjeżdżały do nas między innymi następujące osoby: prof. Helena Krasowska (IS PAN), prof. Henryk Duda (KUL), prof. Władysław Makarski (KUL), prof. Beata Obsulewicz (KUL), prof. Marek Łaziński (UW), prof. Stanisław Koziara (UKEN), prof. Piotr Borek (UKEN), prof. Adam Fałowski (UJ), prof. Władysław Miodunka (UJ), prof. Irena Mytnik (UW), prof. Marek Stachowski (UJ), prof. Bogusław Skowronek (UKEN), dr hab. Ewa Golachowska (prof. IS PAN), dr hab. Mariusz Koper (prof. KUL), dr hab. Anna Czaplą (prof. KUL), dr Maria Redkva (UJ), dr Albert Nowacki (KUL), dr Dagmara Nowacka (KUL), dr hab. Ihor Nabytowycz (prof. UMCS).

Mamy również podpisaną umowę o wspólnym kształceniu studentów w ramach programu typu "podwójny dyplom – double degree" na kierunku studiów *Filologia ukraińska* o specjalności *Filologia ukraińska z językiem polskim* na Uniwersytecie Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie oraz na kierunkach studiów *Język ukraiński i literatura, Europejskie studia sławistyczne. Język polski* na Uniwersytecie Narodowym im. Jurija Fedkowycza w Czerniowcach na stacjonarnych studiach pierwszego stopnia.

"Centrum" konsekwentnie rozwija współpracę z krajami słowiańskimi i stanowi bezpośredni punkt kontaktowy dla wszystkich zainteresowanych – zarówno z Uniwersytetu Narodowego im. Jurija Fedkowycza w Czerniowcach, jak i z instytucji w Polsce.

"Centrum" powołano jako organizację mającą charakter naukowy i kulturalno-oświatowy, która ma łączyć naukowców różnych dziedzin, zainteresowanych rozwojem ukraińsko-polskich stosunków w sferze nauki, edukacji, kultury oraz wielostronnej działalności oświatowej.

W celu realizacji zadań statutowych "Centrum" może współdziałać z innymi centrami i organizacjami w Polsce, które kierują się podobnymi priorytetami i zadaniami, podtrzymując bezpośrednie kontakty międzynarodowe, inicjują opracowywanie odpowiednich umów oraz biorą udział w realizacji wydarzeń, które nie kolidują z czynnym prawodawstwem Ukrainy i ze Statutem Uniwersytetu w Czerniowcach.

Głównym celem "Centrum" jest rozszerzenie już istniejących oraz rozwój nowych kontaktów w dziedzinie nauki, edukacji i kultury Uniwersytetu Narodowego im. Jurija Fedkowycza w Czerniowcach z naukowo-oświatowo-kulturalnymi jednostkami w Polsce, rozpowszechnianie różnorodnej informacji, korzystnej dla naukowców, studentów oraz innych osób, zainteresowanych możliwościami współpracy, otrzymaniem grantów, stypendiów, ofert stażów, badań naukowych, wymian itp.; pomoc w przygotowaniu projektów i koordynacja wspólnych działań.

Ważnym zadaniem jest również popularyzacja nauki, prowadzenie badań naukowych, nauczanie języka polskiego osób pochodzenia polskiego i niepolskiego, poznawanie historii i kultury Polski⁴.

Dzięki staraniom “Centrum” na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Narodowego im. Jurija Fedkowycza w Czerniowcach w roku akademickim 2023/2024 otwarto nowy kierunek studiów – “Europejskie Studia Sławistyczne. Język Polski”, oficjalnie zarejestrowany przez Ministerstwo Oświaty i Nauki Ukrainy. Na pierwszym roku ww. kierunku studiuje pięć pierwszych jaskółek, a są to: Hałyna Hryniewicz, Wiktoria Kalinczuk, Karolina Kałuski, Weronika Plesna, Daryna Rud’. Studentki aktywnie biorą udział w Ogólnoukraińskiej Olimpiadzie z Języka Polskiego i Literatury, konkursach recytatorskich literatury polskiej oraz angażują się w nauczanie i promocję kultury polskiej. Rektor Uniwersytetu Roman Petryszyn podkreślił: “Otwarcie nowego kierunku to szansa na zdobycie wiedzy i nowych możliwości. Nasi studenci wyróżniają się na tle innych uczelni wiedzą oraz dociekliwością. Nowy kierunek otworzy przed nimi nowe możliwości kształcenia się oraz rozwoju, w tym rozwoju naukowego. Spodziewamy się również, że wykształci się nowa kadra, która wesprze rozwój tego kierunku”.

“Centrum” współpracuje z Fundacją Pomoc Polakom na Wschodzie im. Jana Olszewskiego i Instytutem Rozwoju Języka Polskiego im. Świętego Maksymiliana Marii Kolbego. Dzięki programowi pomocy Polonii i Polakom poza granicami kraju z Kancelarii Prezesa Rady Ministrów zrealizowano następujące projekty:

1. Projekt nr 24/Kultura, pt. *Kultura i Dziedzictwo Polskie* (2018 r.).
2. Projekt nr 35/Kultura/2019, pt. *Wsparcie działalności polonistycznej Centrum Studiów Sławistycznych* (2019 r.).

---

⁴ Priorytetowe zadania “Centrum” to:

a) sprzyjanie tworzeniu niezbędnych warunków dla realizacji intelektualnego potencjału ukraińskich uczonych oraz naukowców z Polski w różnych dziedzinach nauki poprzez opracowywanie i wcielanie w życie wspólnych projektów międzynarodowych oraz programów UE i Komisji Europejskiej;

b) rozwój i pogłębienie współpracy z Międzynarodowym Funduszem Wyszehradzkim, z Konsorcjum Uniwersytetów Ukrainy i Uniwersytetu Warszawskiego oraz z ośrodkami sławistycznymi i polonistycznymi uniwersytetów partnerskich z krajów Europy Środkowo-Wschodniej.

c) sprzyjanie wzrostowi zainteresowania nauką języka polskiego, kultury, historii, literatury;

d) rozwój i wzmocnienie bezpośrednich kontaktów z jednostkami kulturalnymi i organizacjami pozarządowymi, których działalność ukierunkowana jest na intensyfikację współpracy z Polską, oraz z odpowiednimi instytucjami i placówkami akredytowanymi w Ukrainie (ambasady, konsulaty, przedstawicielstwa, punkty informacyjne i ośrodki kulturalne).

“Centrum” realizuje swoje cele poprzez:

1. Organizację ogólnoukraińskich i międzynarodowych konferencji naukowych, forów, seminariów i innych wydarzeń (zarówno dla pracowników naukowych, jak i dla studentów), udostępnianie informacji o przedsięwzięciach tematycznych w innych miastach i krajach.

2. Udzielanie pomocy przy opracowywaniu i przygotowaniu projektów naukowych, edukacyjnych i kulturalnych, realizowanych z udziałem specjalistów z krajów Europy Środkowo-Wschodniej, zwłaszcza z Polski.

3. Świadczenie usług informacyjno-konsultacyjnych dla współpracowników i studentów Uniwersytetu Narodowego im. Jurija Fedkowycza w Czerniowcach dotyczących możliwości stypendialnych, programów edukacyjnych, programów wymian, możliwości odbywania staży w RP oraz dotyczących wypełnienia stosownych dokumentów, aplikacji, niezbędnych przy wyjeździe na stypendia.

4. Inicjowanie i organizację wydarzeń kulturalno-oświatowych, letnich szkół, odczytów, spotkań literackich, konkursów dla studentów-obcokrajowców (w tym z Polski), uczących się języka ukraińskiego.

5. Organizację i realizację wymiany naukowców krajowych i zagranicznych; pomoc w oddelegowywaniu na staże, pozyskiwaniu informacji naukowej, pomoc w wyjazdach na konferencje w ośrodkach naukowych w Ukrainie i w Polsce.

3. Projekt nr 23/II/410/KwD/2020, pt. *Wsparcie działalności polonistycznej Centrum Studiów Sławistycznych* (2020 r.).

4. Projekt nr 8/C/034/053/2023, pt. *Zadbaj o język polski – praktyczna nauka Języka Polskiego Jako Obcego* (2023 r.).

5. Projekt nr 9/C/034/053/2023, pt. *Polskie dziedzictwo kulturowe – III warsztaty metodologiczne – praca w terenie* (2023 r.).

Kolejny duży projekt dotyczący nauczania języka polskiego był finansowany przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej. W roku akademickim 2022/2023 “Centrum Studiów Sławistycznych SLAVIA” Uniwersytetu Narodowego im. Jurija Fedkowycza w Czerniowcach, we współpracy z Instytutem Sławistyki Polskiej Akademii Nauk oraz Instytutem Sławistyki Uniwersytetu w Tybindze, zrealizowało projekt pt. “Język polski w kulturach pogranicza: wsparcie polonistycznych środowisk akademickich w Czerniowcach i Tybindze”. Projekt miał na celu promocję języka i kultury polskiej w środowisku ośrodków akademickich zlokalizowanych poza wschodnią i zachodnią granicą kraju tj. na Uniwersytecie Narodowym im. Jurija Fedkowycza w Czerniowcach (Ukraina) oraz w Instytucie Sławistyki Uniwersytetu Eberharda Karola w Tybindze (Niemcy). W ramach projektu zorganizowano kurs języka i kultury polskiej dla studentów kierunku filologia ukraińska (język polski jest przedmiotem obligatoryjnym) na Uniwersytecie w Czerniowcach. Kurs odbywał się w online i trwał dwa semestry – od listopada 2022 do końca czerwca 2023. Łącznie obejmował 132 godziny w każdej z 4 grup po ok. 10–11 osób. W sumie w kursach wzięło udział 45 osób. Prowadzący: doc. dr Yaroslav Redkva, dr Paweł Levchuk, prof. dr hab. Helena Krasowska, dr Maryna Fedoryuk. Zakładany poziom kompetencji został osiągnięty przez wszystkich uczestników, którzy pozytywnie zaliczyli przedmiot. Studenci rozumieją najważniejsze treści oraz intencje zawarte w bardzo prostych, krótkich tekstach mówionych i pisanych, wyrażone w bezpośredni sposób, jeśli dotyczą one tematów związanych z podstawowymi i konkretnymi potrzebami życia codziennego. Kształcący się nabyli umiejętności posługiwania się językiem w typowych sytuacjach komunikacyjnych, występując w określonych rolach komunikacyjnych. Uczestnicy kursu potrafią prowadzić rozmowę pod warunkiem, że rozmówca mówi wolno, zrozumiale i jest gotowy do pomocy. Potrafią zapisywać znane słowa i wyrażenia oraz napisać krótki tekst na temat ludzi i miejsc. Studenci respektują różnice między odmianą oficjalną i nieoficjalną języka polskiego odpowiednio do sytuacji. Znają i stosują niektóre konwencje socjokulturowe obowiązujące w komunikacji w języku polskim. Uczestnicy kursu wykazują opanowanie prostych struktur i wzorów zdaniowych – w ramach wyuczonego zasobu.

W ramach kursu studentom przybliżono również historię, tradycje oraz kulturę polską, zwłaszcza mieli oni okazję poznać znane postacie z dziejów Polski oraz słynne sylwetki z utworów literackich. Drugim zadaniem projektu były międzykulturowe warsztaty pn. “Borderlands! Warsztaty międzynarodowe z języka i kultury polskiej”, które odbyły się w dniach 6–9 lipca 2023 w Instytucie Sławistyki Uniwersytetu Eberharda Karola w Tybindze. Warsztaty zorganizowane zostały jako podsumowanie kursów języka polskiego prowadzonych w ramach projektu dla studentów Uniwersytetu w Czerniowcach. Dziesięć najlepszych uczestniczek kursów pojechało do Tybingi, aby wspólnie z kolegami z Niemiec pogłębiać znajomość języka i kultury polskiej. Podczas wykładów naukowcy z IS PAN oraz Uniwersytetów w Czerniowcach i Tybindze przedstawili swoje referaty na różne tematy związane z polską kulturą, literaturą i językiem. Z wykładem inauguracyjnym pt. “Język polski na Bukowinie: tradycje i współczesność” wystąpiła prof. Helena Krasowska. Dr Paweł Levchuk przybliżył temat mediacji w nauczaniu języka polskiego jako obcego w

światle nowych dokumentów Rady Europy. Dr Aleksandra Konarzewska z Instytutu Sławistyki Uniwersytetu w Tybindze wygłosiła referat pt. "Emigracja jako doświadczenie polityczne i literackie", a doc. dr Yaroslav Redkva z Uniwersytetu Narodowego im. Jurija Fedkowycza w Czerniowcach zaprezentował temat nazewnictwa z perspektywy historycznej oraz współczesnej. Część wykładową zamknęła dr Maryna Fedoriuk z Czerniowiec prezentacją pt. "Zwroty grzecznościowe na Bukowinie (na co dzień i od święta)". Drugim elementem szkoleń była praca grupowa, podczas której studenci realizowali swoje projekty. W ostatnim dniu warsztatów uczestnicy przedstawili swoje prezentacje na temat: różnorodności językowej Bukowiny, polskości na ziemiach niemieckich oraz innych zagadnień związanych z wielokulturowością i różnorodnością na pograniczych.

Warto wspomnieć również o badaniach terenowych, w których biorą udział zarówno wykładowcy, jak i studenci z "Centrum Studiów Sławistycznych SLAVIA" Uniwersytetu Narodowego im. Jurija Fedkowycza w Czerniowcach. W latach 2015–2018 wspólnie zrealizowano projekt pt. "Mowa polska na Bukowinie Karpackiej. Dokumentacja znikającego dziedzictwa kulturowego", finansowany w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki Ministerstwa Edukacji i Nauki. Badania zostały przeprowadzone we wszystkich wsiach Bukowiny Karpackiej zamieszkiwanych przez mniejszość polską, stosując jednolitą metodę i narzędzia badawcze. Za sukces uznajemy fakt, że po raz pierwszy w dziejach Bukowiny oraz jej polskich mieszkańców udało się zrealizować systematyczne badania, jednorodne pod względem problematyki i metody, na całym obszarze historycznej Bukowiny – zarówno w części północnej, jak i południowej. W zdecydowanej większości przypadków badacze realizujący projekt byli pierwszymi uczonymi z Polski, którzy dotarli tam do użytkowników języka polskiego. Były to więc badania pionierskie. Fakt ten nie tylko uświadomił naukowcom wagę prowadzonych badań, ale wpłynął również na ich rozmówców, budując w "odnalezionych" w terenie Polakach poczucie dumy i wyjątkowości.

W rezultacie zakończenia projektu zostały wyciągnięte wnioski badawcze na temat kilku podstawowych kategorii polszczyzny bukowińskiej. Po pierwsze, można mówić o polszczyźnie bukowińskiej, będącej kontynuacją polszczyzny południowo-wschodnich kresów. Po drugie, można wyróżnić gwarę górali bukowińskich. Po trzecie, należy od niej odróżnić gwarę wsi Bulaj, która wykazuje cechy dialektu małopolskiego. Mowa Polaków w Wikszanach i Kaczyce jest w zaniku. Została ona wyparta przez język rumuński. W warunkach współżycia polskiej ludności z liczebną przewagą ludności ukraińskiej i rumuńskiej bukowińska polszczyzna mówiona nabyła szeregu cech fonetycznych i fleksyjnych powstałych w wyniku kontaktu z tymi językami. Żyjąc przez dwa wieki w obcym otoczeniu, poza granicami zwartego obszaru polskiego, Polacy przechowali polskie cechy języka i kultury. Na podstawie materiałów źródłowych, stanowiących imponującą dokumentację części niematerialnego dziedzictwa kulturowego Polaków mieszkających na terenie Bukowiny Karpackiej, można mówić o różnicach i podobieństwach sytuacji językowej oraz związkach języka z kulturą na badanym obszarze.

Kolejny wniosek z realizacji grantu dotyczy przyczyny utraty lub zachowania dziedzictwa kulturowego, jakim jest mowa polska. Na przekaz międzypokoleniowy w tym kontekście mają wpływ czynniki pochodzące ze wszystkich trzech poziomów struktury społecznej: mikro (rodzina, sąsiedztwo), mezo (zrzeszenia i organizacje) i makro (instytucje państwowe, Kościół uniwersalny). Prezentowany zbiór materiałów stanowi trwałą dokumentację niematerialnego dziedzictwa kulturowego – ukształtowanej dziejowo polszczyzny bukowińskiej i fragmentu kultury tradycyjnej Polaków na Bukowinie. Projekt ten ma duże znaczenie i

wpływ na wzbogacenie wiedzy na temat niematerialnego dziedzictwa kulturowego (Krasowska i in., 2018; Krasowska, 2020).

Projekt wypełnił lukę w zakresie całościowego naukowego opisu jednego z najważniejszych czynników tożsamości członków zbiorowości polskiej na Bukowinie, jakim jest język. Projekt ten wpisał się merytorycznie w zakres wcześniejszych prac badawczych prowadzonych przez Kierowniczkę zespołu oraz jego członków, stanowiąc ich cenne rozwinięcie. Warto podkreślić interdyscyplinarność zespołu oraz międzynarodowy charakter realizujących projekt. Wpłynęły one na poszerzenie tradycyjnej metodologii badań dialektologicznych o technikę znaną z badań społecznych, jaką jest zogniskowany wywiad fokusowy. W tym kontekście metoda badań w projekcie ma nowatorski charakter. We wszystkich latach trwania projektu odbywały się wykłady naukowe i popularno-naukowe, których celem było włączenie mowy polskiej na Bukowinie do żywej tradycji narodowej. Odbywały się one w Rumunii, Polsce i Ukrainie, a ich odbiorcami byli studenci, doktoranci oraz pracownicy nauki. Szczególnym zainteresowaniem cieszyły się wykłady skierowane do różnych generacji Polaków na Bukowinie. Zorganizowano również szereg wykładów otwartych, które miały zasięg międzynarodowy i szeroką skalę oddziaływania na poziom upowszechniania nauki. Wyniki projektu mają duże znaczenie dla poszerzenia informacji o roli nauki w rozwoju gospodarczym i społecznym kraju. Wyniki tego projektu mają kluczowe znaczenie dokumentacyjne dla badań nad kulturą narodową.

Kolejnym wspólnym projektem jest “Świadectwo zanikającego dziedzictwa. Encyklopedia wiedzy o Polakach na Bukowinie Karpackiej oraz w Naddniestrzu”, realizowany w latach 2023–2026. Projektem kieruje Helena Krasowska, a jego wykonawcami są: Yaroslav Redkva, Magdalena Pokrzyńska, Karina Stempel-Gancarczyk, Kamelia Penkowska, Krzysztof Zarecki, Aneta Daszuta. Warto podkreślić, że zbiór materiałów powstały w wyniku realizacji projektu stanowi trwałą dokumentację pozwalającą na zapoznanie się poprzez język – nośnik niematerialnego dziedzictwa kulturowego – z kulturą i życiem Polaków na Bukowinie Karpackiej oraz w Naddniestrzu. Jest to pierwszy rok realizacji projektu, w którym wykonano wszystkie zadania zgodnie z harmonogramem. Odbyło się kilka wyjazdów badawczych na Bukowinę oraz jeden wyjazd do Naddniestrza w celu rejestracji polskiego dziedzictwa kulturowego. Zespół badawczy prowadził badania na Bukowinie północnej i południowej. Kierownik projektu Helena Krasowska wraz z doktorantami prowadzili badania terenowe wśród Polaków w Naddniestrzu.

Współpraca z Centrum Kompetencji Cyfrowych Uniwersytetu Warszawskiego pozwala na wielopłaszczyznowe i nowoczesne podejście do badań polskiego dziedzictwa kulturowego na Bukowinie i w Naddniestrzu. Działania dokumentacyjne przebiegały wielowymiarowo (Bukowina południowa i północna oraz Naddniestrze). Opowieści mieszkańców, zwyczaje i tradycyjne pieśni zostały zarejestrowane z wykorzystaniem profesjonalnych kamer wideo. Dzięki dronom i odpowiednim sensorom wykonano dokumentację cyfrową lokalnej architektury i zabytków na potrzeby ich fotogrametrycznego opracowania 3D. Pozyskano również materiały filmowe z powietrza, dokumentujące cały obszar badanych miejscowości. Z wykorzystaniem kamer dookólnych zarejestrowano ponadto topografię terenu oraz tradycyjne przestrzenie domów i gospodarstw. Oprócz tego przeprowadzono digitalizację archiwalnych dokumentów i fotografii. Dokumentowano także bieżące wydarzenia religijne, tradycyjne pieśni i stroje – w tym zwyczajowe sposoby wiązania chust, nadal praktykowane przez seniorki (Nowy Sołonec) – oraz przygotowanie domowych specjalności kulinarnych. Szczególnie spektakularny był tradycyjny kobiecy obrzęd łupaczki, czyli żniw kukurydzianych na Bukowinie. Dużo uwagi badacze poświęcili nagraniem wideo, starając się uchwycić jak

najwięcej opowieści mieszkańców, zwyczajów i działań artystycznych. Zespół wykonał także dokumentację lokalnej architektury i obiektów zabytkowych zarówno z ziemi, jak i z powietrza, aby odwzorować je w przestrzeni wirtualnej (Bukowina południowa). Zgromadzone materiały zostaną udostępnione na powstającej platformie internetowej, która będzie stanowić skarbnicę wiedzy o polskim dziedzictwie kulturowym na Bukowinie i w Naddniestrzu. Dokumentacja ta ma unikatową wartość dla kultury polskiej z uwagi na aktualną liczbę jej użytkowników. W czasie badań zauważono, że poszczególne skupiska Polaków na Bukowinie i w Naddniestrzu posługują się lokalnymi odmianami języka polskiego. Mowa polska pozostaje w stałym kontakcie z językiem ukraińskim lub/i z językiem rumuńskim oraz rosyjskim w zależności od składu językowego mieszkańców poszczególnych miejscowości. Praca w terenie dostarcza również cennych informacji na temat zmian w użytkowaniu języka polskiego na północnej Bukowinie i w Naddniestrzu. W 2023 r. zgromadzono razem 6 terabajtów materiałów.

Mając na uwadze dotychczasowe słabe rozpoznanie badawcze w zakresie wiedzy o Polakach, zwłaszcza w Naddniestrzu, o kulturze i języku polskim oraz fakt zanikania odmiany archaicznej mowy polskiej, a raczej o idiolektach poszczególnych osób, w odróżnieniu od Bukowiny, gdzie można mówić o "wyspowym" jej charakterze, realizację projektu należy uznać za ważne działanie na rzecz udokumentowania mało znanego i niknącego już fragmentu dziedzictwa kultury narodowej. Działania podejmowane w ramach projektu zmierzają do wytworzenia trwałych nośników wiedzy, które będą służyć przyszłym pokoleniom, wzbogacając kapitał kulturowy Polaków w Polsce i poza jej granicami.

Warto też zwrócić uwagę na sytuację osób, które wzięły udział w badaniu. Badani należą do pokolenia zstępującego, marginalizowanego, a ich umiejętności językowe są niedoceniane i niewykorzystywane (niekiedy są całkowicie nieużywane z powodu braku interlokutora). Osoby te, będące depozytariuszami kultury polskiej na obczyźnie, dzięki badaniom miały możliwość zaistnieć społecznie w swoich środowiskach. Poszukiwania tych osób, długie wywiady przeprowadzone z nimi w ich domach są ważnym wydarzeniem zarówno w ich życiu indywidualnym, jak i w życiu ich rodzin. Sytuacja ta korzystnie wpływa na postawy młodszego pokolenia, które niejednokrotnie nie docenia wiedzy i umiejętności swoich babć i dziadków, traktując je jako niepraktyczne i niepotrzebne (czego efektem jest np. zarzucanie języka polskiego w codziennym życiu rodzinnym).

Efektom realizacji projektu będzie platforma internetowa stanowiąca skarbnicę wiedzy o polskim dziedzictwie kulturowym na Bukowinie i w Naddniestrzu. Platforma będzie pełniła różne funkcje. Nowoczesny sposób pozyskiwania danych z terenu oraz przejrzysty i interesujący sposób prezentacji polskiego dziedzictwa kulturowego na Bukowinie i w Naddniestrzu przyczyni się do lepszego poznania tego dziedzictwa, zachowania go dla przyszłych pokoleń w wersji cyfrowej.

Długoletnia współpraca Uniwersytetu Narodowego im. Jurija Fedkowycza w Czerniowcach, jego Wydziału Filologicznego wraz z "Centrum", z wieloma jednostkami akademickimi, naukowymi i kulturalnymi w Polsce daje możliwość szybkiego rozwoju. Dotychczasowe działania pokazują, że tylko na podstawie ciągłej i wieloletniej współpracy można osiągnąć efekty. Ukraińsko-polskie kontakty wymienionych jednostek skutkują współpracą na polu dydaktycznym, badawczym, społeczno-strukturalnym, podkreślając jej międzynarodowy charakter. A przede wszystkim szcycimy się tym, że po wielu latach (minęło 112 lat) w ścianach Uniwersytetu znów jest nauczany język polski na wspomnianym kierunku "*Europejskie Studia Slawistyczne. Język Polski*". Podkreślić należy, że wszystkie opisane wyżej osiągnięcia nie byłyby możliwe bez wsparcia organizacji naukowych i

nienaukowych z Polski oraz przychylności władz Uniwersytetu Narodowego im. Jurija Fedkowycza w Czerniowcach.

Wykaz źródeł

Biedrzycki, E., 1973. *Historia Polaków na Bukowinie*. Warszawa – Kraków: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

Bonusiak, A., 2023. Oświata polska na Ukrainie. W: *Polacy na białorusi. Od powstania Styczniowego do XXI wieku. Tom VII. Oświata polska na terytorium obecnej Białorusi na tle sytuacji na Litwie i Ukrainie*, pod red. Tadeusza Gawina. Warszawa: Studium Europy Wschodniej UW, s. 515–540.

Cicimirski, G., 1907. *Polacy na Bukowinie i zadania oświatowe T.S.L.* Kraków.

Dziennik Kijowski, 1912. Nr. 243. Kijów, dnia 14–27 września.

Kałużski T., 2006. Polskie szkolnictwo w Starej Hucie. W: *Bukowina. Tradycje i współczesność*, red. Zbigniew Kowalski, Helena Krasowska, Jurij Makar, Władysław Strutyński. Piła – Czerniowce – Suczawa, s. 279–283.

Krasowska, H., 2006. *Górale polscy na Bukowinie Karpackiej. Studium socjolingwistyczne i leksykalne*. Warszawa: Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk (Sławistyczny Ośrodek Wydawniczy); Towarzystwo Naukowe Warszawskie.

Krasowska, H., 2022. *Polacy między Donem, Dniestrem a Prutem: Biografie językowe*. Warszawa: Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk. Dostępno z: <https://hdl.handle.net/20.500.12528/1946> [Data dostępu: 3 marca 2024]

Krasowska, H., Pokrzyńska, M. i in., 2018. *Świadectwo zanikającego dziedzictwa: Mowa polska na Bukowinie: Rumunia – Ukraina*. Warszawa: Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk. Dostępno z: <https://hdl.handle.net/20.500.12528/625> [Data dostępu: 3 marca 2024]

Krasowska, H., 2024. *Polish Highlanders in Carpathian Bukovina: A Sociolinguistic and Lexical Study*. Berlin – Bruxelles – Chennai – Lausanne – New York – Oxford: Peter Lang Group AG. Series: Sprach- und Kulturkontakte in Europas Mitte, Vol.18.

Uszakowa, Ł., 2006. Odrodzenie i rozwój szkolnictwa polskiego w Czerniowcach (1989–2005). W: *Bukowina. Tradycje i współczesność*, red. Zbigniew Kowalski, Helena Krasowska, Jurij Makar, Władysław Strutyński. Piła – Czerniowce – Suczawa, s. 277–278.

References

Biedrzycki, E., 1973. *The history of Poles in Bukovyna*. Warszawa – Kraków: Państwowe Wydawnictwo Naukowe. (In Polish)

Bonusiak, A., 2023. Polish education in Ukraine. In: *Poles in Belarus. From the January Uprising to the 21st century. Vol. VII. Polish education on the territory of present Belarus against the background of the situation in Lithuania and Ukraine*, ed. by Tadeusz Gawin. Warszawa: Studium Europy Wschodniej UW, s. 515–540. (In Polish)

Cicimirski, G., 1907. *The Poles in Bukovyna and educational tasks T.S.L.* Kraków. (In Polish)

The Kyiv Daily, 1912. No. 243. Kyiv, September, 14–27. (In Polish)

Kałużski T., 2006. Polish schooling in Stara Huta. In: *Bukovyna. Traditions and contemporaneity*, red. Zbigniew Kowalski, Helena Krasowska, Jurij Makar, Władysław Strutyński. Piła – Czerniowce – Suczawa, s. 279–283. (In Polish)

Krasowska, H., 2006. *Polish highlanders in Carpathian Bukovyna: A sociolinguistic and lexical study*. Warszawa: Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk (Sławistyczny Ośrodek Wydawniczy); Towarzystwo Naukowe Warszawskie. (In Polish)

Krasowska, H., 2022. *The Poles between the Don, Dniester and Prut: Linguistic Biographies*. Warszawa: Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk. Available at: <https://hdl.handle.net/20.500.12528/1946> [Accessed 03 march 2024] (In Polish)

Krasowska, H., Pokrzyńska, M. et al., 2018. *Witnessing a vanishing heritage: Polish Language in Bukovyna: Romania – Ukraine*. Warszawa: Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk. Available at: <https://hdl.handle.net/20.500.12528/625> [Accessed 03 march 2024] (In Polish)

Krasowska, H., 2024. *Polish Highlanders in Carpathian Bukovina: A Sociolinguistic and Lexical Study*. Berlin – Bruxelles – Chennai – Lausanne – New York – Oxford: Peter Lang Group AG. Series: Sprach- und Kulturkontakte in Europas Mitte, Vol.18. (In Polish)

Uszakowa, Ł., 2006. Revival and development of Polish education in Chernivtsi (1989–2005). In: *Bukovyna. Traditions and contemporaneity*, red. Zbigniew Kowalski, Helena Krasowska, Jurij Makar, Władysław Strutyński. Piła – Czerniowce – Suczawa, s. 277–278. (In Polish)

THE POLISH LANGUAGE IN NORTHERN BUKOVYNA: TRADITIONS AND MODERNITY

Helena KRASOWSKA

*Polish Academy of Sciences
1, Stefana Jaracza Str., Warsaw, 00-378 (Poland)
Institute of Slavic Studies
ORCID: 0000-0003-0904-5814
e-mail: helena.krasowska@ispan.edu.pl*

Yaroslav REDKVA

*Yuriy Fedkovich Chernivtsi National University
2, Kotsyubynskoho Str., Chernivtsi, 58012 (Ukraine)
ORCID: 0000-0002-5452-418X
e-mail: y.redkva@chnu.edu.ua*

Abstract

Background: The problem and analysis of formation, teaching, and place of the Polish language in Northern Bukovyna, and at Yuriy Fedkovich Chernivtsi National University in particular, have not been dealt with for over a century in Ukrainian Slavic Studies. In view of considerable achievements of Bukovynian Polish Studies, there is a need to integrate it into pan-Slavic context of Polish Studies.

Purpose: The purpose of the article is to analyze historical landmarks of formation and teaching of the Polish language in secondary schools of Northern Bukovyna and at Yuriy Fedkovich Chernivtsi National University: guest lecturers,

introducing new specialties, activity of structural units, interuniversity agreements, grant activity and its results, support for Polish Studies by the Polish funds.

Results: The article focuses on historical background of the development of the Polish language in Northern Bukovyna starting with the third quarter of the eighteenth century and up to present days. In particular, the activity of the Polish societies and Polish newspaper “Dziennik Kijowski” is dwelt on from the second half of the nineteenth – up to the beginning of the twentieth centuries. A specific attention is paid to 1990s when the Polish language began to be taught at Philological Faculty of Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, and a course of the Polish language was opened at the “Centre for Slavic Studies” (2010), new specialty “European Slavic Studies. The Polish language” (2023), and a double diploma programme “Ukrainian linguistics with the Polish language” (2024). A detailed coverage of the outcomes of two scientific and five cultural projects supported by Poland was provided, and whose purpose of the study is the Polish language and cultural heritage of Bukovyna.

Keywords: didactics, learning the Polish language, international projects, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Philology Faculty, Centre for Slavic Studies SLAVIA, international cooperation.

Стаття надійшла до редколегії 20.06.24.

Прийнята до друку 13.09.24.

Опублікована 10.12.24.